EELNÕU

SAAREMAA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele

Praegu kehtiva Saaremaa Vallavolikogu 28. märtsi 2019. a määruse nr 4 „Saaremaa valla aleviku- ja külavanema statuut“ (edaspidi *statuut*) § 6 lõiked 1-3 näevad ette võimaluse valida küla või alevikku esindama vanema asemel kohaliku elu arendamise eesmärgil asutatud mittetulundusühingu või seltsingu.

Saaremaa Vallavolikogu võttis 26. novembril 2026. a määrusega vastu uue „Saaremaa valla aleviku- ja külavanema statuudi“. Määruse eelnõu väljatöötamisel kaaluti võimalust, et Saaremaa valla aleviku- või külavanemaks võib olla mittetulundusühing, kelle vähemalt üheks tegevuse eesmärgiks vastavalt põhikirjale on asula kohaliku elu arendamine. Eelnõu väljatöötamisel küsis Saaremaa valla ametiasutus Saaremaa Vallavalitsus (edaspidi *vallavalitsus*) Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi seisukohta, kas aleviku- või külavanemaks võiks olla juriidiline isik. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium leidis, et kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi *KOKS*) mõttega ei ole kooskõlas tõlgendus, mille kohaselt võib volikogu KOKS § 58 lõike 3 alusel asustusüksuse vanema statuudi kehtestamisel laiendada KOKSis sätestatud külavanema institutsiooni selliselt, et külavanemaks saab valida ka juriidilise isiku. Selline lahendus eeldaks ministeeriumi hinnangul selget seaduslikku alust.

Saaremaa vallas on umbes 2/3 juhtudest valitud aleviku- või külavanemaks füüsiline isik ning umbes 1/3 juhtudest on vanema ülesannetes mittetulundusühing või seltsing (sealhulgas seltsing kolmel juhul). Vallavalitsuse hinnangul täidavad mittetulundusühingud asustusüksuse vanema ülesandeid väga hästi, mittetulundusühingu liikmete omavaheline tööjaotus vanema ülesannete täitmisel toimib, külaraha kasutamisel ei ole märkimisväärseid probleeme, mittetulundusühingute koostöö vallavalitsusega on väga hea ning risk, et aleviku- või külavanema ülesanded jäävad isikust tuleneval põhjusel täitmata, on väga väike. Vallavalitsusele on teada juhtumeid, kus kogukonna esindajate hinnangul on mittetulundusühingu vanema ülesannetes tegutsemine ainumõeldav ning juhul, kui vanema ülesannetesse saaks valida äiult füüsilise isiku, ei oleks vanemat valitud.

Saaremaa Vallavolikogu hinnangul on võimalus valida aleviku- või külavanemaks kohaliku elu arendamisega tegelev mittetulundusühing Saaremaa valla ning tema kogukondade ja elanike huvides.

Saaremaa Vallavolikogule teadaolevalt näevad vähemalt Kohila Vallavolikogu ja Rapla Vallavolikogu määrused ette, et külavanemaks võib valida ka mittetulundusühingu või seltsingu. Seega puudutab see küsimus ka teisi kohaliku omavalitsuse üksusi.

Eelnevast tulenevalt leiab Saaremaa Vallavolikogu, et seaduses tuleks anda selge alus, et linna-, alevi-, aleviku- või või külavanemaks oleks võimalik valida mittetulundusühingu.

KOKS § 65 lõike 3 kohaselt on volikogul õigus esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekuid seaduste ning teiste õigusaktide vastuvõtmiseks või muutmiseks.

Lähtudes eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 65 lõike 3, Saaremaa Vallavolikogu otsustab

1. Teha Vabariigi Valitsusele ettepanek algatada kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine selliselt, et linna-, alevi-, aleviku- või või külavanemaks oleks võimalik valida mittetulundusühing, kelle vähemalt üheks tegevuse eesmärgiks vastavalt põhikirjale on asula kohaliku elu arendamine.

2. Saaremaa Vallavolikogu esimehel saata otsus Vabariigi Valitsusele ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile.

3. Otsus jõustub teatavakstegemisega.